

Bernadotter i tid och rum

Tre utställningar år 2010 - vad förmedlas och hur?

Linn Anséhn

Konstvetenskap, Sektionen för Humaniora,

Högskolan i Halmstad

C- uppsats, 15 hp, höstterminen 2010

Handledare: Helen Fuchs

Sammanfattning

I denna uppsats har jag undersökt tre utställningar. En på Dunkers kulturhus i Helsingborg samt två på Nationalmuseum i Stockholm. Den gemensamma nämnaren för dessa utställningar är att de behandlar släkten Bernadotte, Sveriges nuvarande kungafamilj. Syftet har varit att undersöka vad Dunkers och Nationalmuseum signalerar med respektive utställning. Jag har också undersökt om avsikten med utställningen stämmer överens med vad den signalerar.

Gällande resultat kom jag fram till att varken Dunkers eller Nationalmuseum har ett uttalat syfte att befästa monarkin i Sverige. I undersökningen visar jag däremot att både Dunkers och Nationalmuseum har åskådliggjort en ståndpunkt hur de ser på den svenska monarkin, genom de föremål som utställningarna innehåller. Kritiken, om det har funnits någon, har symboliserats genom artefakter. Det finns dock en kritisk avsaknad i alla tre utställningarna, om än mer på Nationalmuseum. I resultatet framkommer skillnader i kritiken mellan de båda institutionerna i hur de framställer familjen Bernadotte. Dunkers har en mer humaniserad bild av kungafamiljen och i synnerlighet Karl XIV Johan, jämfört med Nationalmuseum. Nationalmuseums utställningar tenderar att sätta upp den Svenska kungafamiljen på en piedestal. Ett exempel på detta är utställningen "Härskarkonst" där man sätter in Karl XIV Johan i en kontext tillsammans med Napoleon och Tsar Alexander I av Ryssland.

Undersökningen ringar också in den kungliga porträttkonsten, och dess utveckling från Karl XIV Johan till dagens svenska kungahus. Resultatet visar att syftet med ett kungligt porträtt inte nödvändigtvis är så mycket annorlunda idag jämfört med på 1800-talet. Skillnaden mellan en kunglig porträttbild då och nu är egentligen bara attributen man använder sig av för att marknadsföra kungafamiljen. Diamantstrött diadem eller golfklubba, det spelar ingen roll, bara det inger ett förtroende hos folket.

Innehållsförteckning

1	Introduktion.....	4
1.1	Inledning.....	4
1.2	Syfte och problemformulering	4
1.3	Material och metod.....	5
1.4	Disposition	6
2	Undersökning	7
2.1	”Konsten att bli kung – Från Jean Baptiste Bernadotte till Karl XIV Johan”	7
2.2	Fallstudie 1: ”Konsten att bli kung” på Dunkers kulturhus	8
2.3	”Ett uttalat syfte är inte alltid självklart”	9
2.4	Det blåser kring kungafamiljen	10
2.5	Kritik av kritiken	11
2.6	Hur har Dunkers arbetat med konstpedagogiken?	12
3	Bernadotter i svart och vitt	15
3.1	Fallstudie 2: Bernadotter i svart och vitt på Nationalmuseum	16
3.2	Användandet av kungliga porträttbilder	18
3.3	Hur har Nationalmuseum arbetat med konstpedagogiken?.....	20
4	”Härskarkonst”	23
4.1	Fallstudie 3: ”Härskarkonst” på Nationalmuseum	24
4.2	Erfarenhetsanknytning, inramning och klassifikation.....	25
5	Avslutande diskussion.....	27
6	Bildbilaga	30
7	Käll- och litteraturförteckning.....	35
7.1	Broschyrer	35
7.2	Böcker	35
7.3	Recensioner/artiklar	35
7.4	Webbsidor	36

1 Introduktion

1.1 Inledning

Under år 2010 har det varit svårt att undgå den stora publicitet som det svenska kungahuset har fått. En anledning är självklart bröllopet mellan kronprinsessan Viktoria och Daniel Westling som ägde rum den 16 juni. Många har tagit vara på uppståndelsen genom att tillverka exempelvis specialdesignade chokladaskar, kylskåpsmagneter etc. Samtidigt som det har rått rojalistisk yra i landet har det försiggått en debatt om monarkins vara eller icke vara. Det är inte bara republikaner som för debatten framåt, utan även en stor del av svenska folket ställer sig frågande i exempelvis hur mycket skattepengar som ges ut till kungafamiljen varje år.

Förutom bröllopet firar familjen Bernadotte samtidigt tvåhundra år på tronen 2010, vilket Dunkers Kulturhus i Helsingborg och Nationalmuseum i Stockholm har tagit fasta vid. Jag har tagit del av debatten kring monarkin genom olika medieformat, och tycker det är intressant att ett kungahus som Sveriges med konservativa och gamla konventioner, alltid är aktuella på ett eller annat sätt, vilket museerna också är medhjälpare till.

Jag vill i denna uppsats ta reda på hur man på Dunkers kulturhus i Helsingborg och Nationalmuseum i Stockholm förhåller sig till det faktum att Sverige är en monarki, och om något uttalat förhållningssätt märks i utställningarna.

Parallellt med konstvetenskapen läser jag också konstpedagogik på läns museet i Halmstad och vill därför undersöka hur Dunkers och Nationalmuseum har arbetat med pedagogiken i deras respektive utställningar. De är två relativt olika institutioner och därför är det intressant att undersöka hur de båda profilerar sig genom exempelvis deras respektive hemsidor.

1.2 Syfte och problemformulering

Genom att jämföra institutioners utställningar med liknande teman vill jag belysa, men också förstå mer på djupet hur de har arbetat med det pedagogiska arbetet i utställningarna. Jämförelserna syftar till att belysa hur framställandet av en utställning kan gå till på olika institutioner. Jag har också som avsikt att ringa in utställningarnas syfte.

Avsikten med uppsatsen är också att problematisera diskussionen kring monarkin i Sverige och hur Nationalmuseum och Dunkers har haft eller inte haft några funderingar över detta faktum. Går det att vara opartisk som institution? Det är intressant att undersöka vilken bild som förmedlas. Särskilt med tanke på att de båda ligger under statens respektive kommunens förordnande. Utifrån detta resonemang har jag formulerat följande frågeställning:

Vad har utställningarna för syfte?

- Finns det ett uttalat syfte eller inte?
- Hur har syftet styrts det pedagogiska arbetet?
- Stämmer innehållet i utställningen med syftet?

Hur har de som arbetat med utställningarna hanterat det faktum att Sverige är en monarki?

- Befäster utställningarna Sverige som monarki?
- Har de förhållit sig till den debatt som föregått i Sverige om monarkins vara eller icke vara?

1.3 Material och metod

Undersökningen bygger på tre empiriska studier som jag gjort under november och december 2010. Utställningarna är: "Konsten att bli kung" på Dunkers Kulturhus i Helsingborg, samt "Bernadotter i svart och vitt" och "Härskarkonst", som båda visades på Nationalmuseum i Stockholm. Det material som jag har samlat in under mina besök på dessa utställningar har jag inte behandlat på samma sätt, utan jag beslutade mig för att låta utställningarna styra, av den orsaken att jag inte såg ett syfte i att spalta upp själva undersökningsdelen i tre identiska delar. Jag har inte heller haft kontakt med Nationalmuseum, utan enbart med Dunkers kulturhus, där jag har haft telefonkontakt med intendenten Anja Petersen.

Som metodisk utgångspunkt kommer jag att använda mig av *Methods & Theories of Art History* (2005) skriven av Anne D'Alleva. Det finns två kapitel som jag speciellt har fokuserat på, dels "Deconstruction" samt "Postmodernism as condition and practice". Jag har framför allt riktat in mig på de frågor som D'Alleva ställer i slutet av varje kapitel, som jag hoppas kan vara till hjälp för min undersökning, och som kan fungera som idésättare. Det är bland annat frågor som tar upp förhållandet mellan nymodigheter och konservatism, och som jag applicerat på utställningen "Konsten att bli kung".

I boken *The Educational Role of the Museum* (1999) av Eilean Hooper-Greenhill har jag tagit till mig många av de grundläggande tankar och idéer om konstpedagogik som hon skriver om. Hooper-Greenhill behandlar bland annat olika undersökningar som gjorts på museer, hur man på bästa och mest effektiva sätt ska kommunicera med besökaren. Dessa olika pedagogiska grepp har jag kunnat använda när jag gjort de olika fallstudierna på Nationalmuseum och Dunkers. Det är genom den och kurser i konstpedagogik som jag deltagit i på Länsmuseum i Halmstad, som blir min huvudsakliga informationskälla inom konstpedagogik.

Jag har också använt mig av boken *Konstpedagogikens dilemma – historiska rötter och moderna strategier* (1991) av Anna-Lena Lindberg. Den innehåller mycket historia om konstpedagogikens utveckling i Sverige. Lindberg ringar också in värdefulla aspekter om exempelvis analytiska begrepp som man kan applicera på de olika utställningarna, men också museiinstitutionen som sådan.

Utöver denna litteratur kommer jag använda mig av artiklar och recensioner från bland annat Helsingborgs Dagblad och Sveriges Radio. Ett tv-klipp från Sveriges Televisions program ”Gomorra Sverige ” där Magnus Olausson (docent i konstvetenskap och som varit med och utforma ”Bernadotter i svart och vitt”) beskriver mer ingående några av porträtten som ställs ut. Jag har också analyserat några av dessa porträtt, som man kan se i bildbilagan. Intervjun med Olausson var till stor hjälp i arbetet med Nationalmuseums syn på familjen Bernadotte.

Recensionerna och klippet från Sveriges Television kommer dels fungera som metodisk utgångspunkt, men jag kommer också hämta synpunkter och värdeladdade åsikter som journalisterna och Olausson skrivit eller sagt.

Det har också varit viktigt för mig att ta reda på vad Nationalmuseum och Dunkers själva skriver eller säger om sina utställningar, och dessutom redogöra för hur museet och kulturhuset kommunicerar utställningarnas syfte.

Till detta har jag använt mig av broschyrer och presentationer om utställningarna på Dunkers och Nationalmuseums hemsidor. På Dunkers har jag också haft kontakt med Anja Petersen som berättat om hur man arbetat med utställningen.

1.4 Disposition

Undersökningen består av tre huvuddelar som är utformade efter de tre utställningarna jag gjort fallstudier i (*Konsten att bli kung*, *Bernadotter i svart och vitt* samt *Härskarkonst*). I varje stycke ger jag en grundläggande beskrivning av själva utställningen för att helt enkelt synliggöra kortfattat om vad det är jag har gjort fallstudierna om. Dessutom tycker jag att det finns en viss poäng i att visa hur museet och kulturhuset själva beskriver utställningen till allmänheten genom deras egen hemsida eller informationsbrochyrer. Därefter fortsätter jag med mina egna reflektioner och tankar angående fallstudierna.

2 Undersökning

2.1 ”Konsten att bli kung – Från Jean Baptiste Bernadotte till Karl XIV Johan”

På Dunkers kulturhus hemsida finns en presenterande text om utställningen ”Konsten att bli kung – från Jean Baptiste Bernadotte till Karl XIV Johan”. Utställningen öppnade för allmänheten den 21 oktober 2010, 200 år efter att Jean Baptiste Bernadotte för första gången landsteg i Helsingborg. I och med det hade den nya kungen anlant till Sverige. Dunkers menar att utställningen förmedlar en historia om en vanlig mans resa från staden Pau i Frankrike till regentskapet i Sverige, och som kan liknas vid en Hollywoodfilm. På utställningen får man förutom en inblick i hur Sverige såg ut för 200 år sedan, också kännedom om hur Sverige utvecklades till det samhälle det är idag. På hemsidan kan man också läsa om hur den första kungen i Bernadotte-ätten var populär och att det goda ryktet står sig än idag. Läser man vidare så står det om hur han gick till väga, Dunkers frågar sig bland annat om Karl XIV Johan var ett PR-genie på sin tid? Det står att utställningen delvis bygger på en ”handbok”¹ som i 14 steg beskriver hur man ska gå göra och vad som krävs om man vill bli kung, enligt Karl XIV Johan själv. Man kan läsa att kungen på sin dödsbädd sammanfattade sin tid på jorden med ”Ingen har gjort en sådan karriär som jag”.²

Dunkers skriver också om vad man förvänta sig att få se på utställningen, att den innehåller bilder, berättelser och autentiska föremål, och dessa blandas med den senaste forskningen. Eller som de skriver ”*Här visas hur kungarollen kan formas, förändras och upprätthållas inom olika sociala och kulturella ramar, och genom genomtänkta strategier.*”³

De understryker också kopplingen mellan Karl XIV Johan och en annan man av folket, Daniel Westling. Dunkers menar att det som känts ”*modernt och nytänkande*”⁴ i och med Kronprinsessans val av make, att välja en man av folket, hände alltså för 200 år sedan med Karl XIV Johan.

---

¹Samtal med Anja Petersen, Dunkers Kulturhus, 2010-11-30

²Katarina Fagerström, ”Konsten att bli kung – från Jean Baptiste till Karl XIV Johan”, Dunkers Kulturhus, <http://www.dunkerskulturhus.se/templates/StandardPage.aspx?id=98112&epslanguage=SV2010-12-20>

³ Ibid: 2010-12-11

⁴ Ibid: 2010-12-11

2.2 Fallstudie 1: "Konsten att bli kung" på Dunkers kulturhus

Utställningen "Konsten att bli kung" är uppdelad i två delar, den första behandlar mycket vem Jean Baptiste var innan han blev Karl XIV Johan medan den andra delen tar upp de fjorton stegen i konsten att bli kung. Utställningen börjar och slutar i samma rum där en kopia av Karl XIV Johan ligger på sin dödsbädd, vilket visas genom att de ställt in en himmelsäng och en docka (kungen) som är nerbäddad där i. Detta rum är det första utställningsrummet, där jag som besökare blev tilldelad en katalogbeskrivning om utställningen i en liten reception precis innanför ingången. Jag uppmanades också att ta med mig en audioguide, vilken var gratis. Det första rummet leder vidare till andra små slingrande rum. Det liknas vid en labyrinth. Det är däremot inget som jag lägger märke till när jag väl går i "labyrinten". Den mörka belysningen och den snirkliga vägen som leder besökaren framåt ger ett ganska otäckt intryck. Det spelas en välkomnande musik vilket skulle kunna göra intrycket mildare men för mig hjälper det inte. Genom hela denna labyrinthartade del finns det ständigt nya föremål och faktauppgifter att bekanta sig med. Jag sätter på mig audioguiden och en behagligt kvinnlig röst berättar olika anekdoter om Jean-Baptiste, Napoleon med mera. Audioguiden är en kontrast till det som utställningen först ger uttryck för, det vill säga en dov stämning. Audioguiden ger ett humoristiskt och ledigt intryck. Kvinnan som talar använder sig av lite olika skämtsamma grepp, då hon exempelvis kallar den blivande kungen för "Hallå lååångben" apropå hans långa ben. Audioguiden byter efter några rum berättarröst, till en man. Skillnaden mellan dem är inte så stor, de använder samma jargong i sitt sätt att tala. Det märks tidigt i utställningen, och även så i audioguiden att man vill knyta an det gamla med det moderna, populärkulturella, när de bland annat refererar till Brigitte Bardot. Bland Jean-Baptistes stövlar och statyer av Napoleon finns även seriestrippar med Fantomen. Kring varje hörn finns det något som man kan referera till nutiden. Detta är troligen medvetna pedagogiska grepp från Dunkers håll, i syfte att få besökarna att känna igen sig i flera av de saker som tas upp i utställningen utöver det som rör det kungliga.

Utställningen är som sagt uppdelad i två delar, och när man kliver in i den andra märker man kontraster dem emellan. Från en mörk "labyrint" kommer man till en öppen och ljus sal som kallas *Ingenmansland*. Där skildras hur Jean Baptist kom till Sverige och hans möte med sitt nya land, med en början till havs och sedan den för Helsingborg så viktiga landstigningen. Därefter följer de fjorton stegen i "hur man blir kung". Här används relativt värdeladdade formuleringar när Dunkers beskriver hur den nya kungen tänker inför allt som komma skall. Det finns ett särskilt häfte till detta rum, med samma text som audioguiden läser upp i

hörlurarna. Rösten som kommer ur audioguiden är oerhört teatralisk, vilket förstärker intrycket av landstigningen. Dunkers är väldigt ambitiösa och generösa med just audioguiden som täcker hela utställningen, frågan är bara hur man ska orka gå igenom alla ”audioguidstopp” med tanke på utställningens väldiga storlek? Kanske är det däremot ett bra pedagogiskt grepp som visar att man har tänkt på de synskadade som kan komma att besöka utställningen när det inte finns någon syntolkad guidning att gå på.

I den andra delen av utställningen fortsätter Dunkers att dra paralleller till andra aspekter som inte rör just kungafamiljen. De visar bland annat vad som hände i Sverige och Europa under tidsperioden då Jean Baptiste landsteg i Helsingborg. Här visar de också delar av dagens kungafamilj, där en annan man av folket, Prins Daniel finns med. Man kan också bevittna det kungliga bröllopet mellan Viktoria och Daniel, och kungens tal till det svenska folket efter tsunamin 2004, på videofilmer som visas på tv-skärmar.

2.3 ”Ett uttalat syfte är inte alltid självklart”

Under mitt samtal med Anja Petersen från Dunkers kulturhus börjar vi prata vi om syftet med utställningen. Anledningen till att man anordnade utställningen handlade inledningsvis om att jubileumskommittén bad Dunkers att göra en utställning om det faktum att Jean Baptiste landsteg i Helsingborg för 200 år sedan. Syftet var således att göra en utställning som utgick från den blivande kungens landstigning, men utöver det hade Dunkers fria tyglar om vad utställningen skulle innehålla. Att syftet är uttalat i utställningen är inte självklart, Petersen menar att de fanns ett syfte men att man arbetade mer internt med det, och utgångspunkten i utställningen är hur kungarollen kan formas, förändras och upprätthållas inom olika sociala och kulturella ramverk och strategier.⁵

Petersen förklarar att när man gör jubileumsutställningar, handlar det oftast om något ämne som stärker den nationella identiteten. För Helsingborgs identitet är det viktigt med just landstigningen, menar hon. Däremot ville man från Dunkers håll inte fokusera så mycket på just den händelsen, utan mer på hur Jean Baptiste Bernadotte kom att bli Karl XIV Johan, och därav den passande titeln på utställningen, ”Konsten att bli kung”. Det är här tanken om den nya kungen som PR-geni kommer in i bilden. Under sin regenttid var Karl XIV Johan ständigt tvungen att legitimera sin roll som konung, och använde olika typer av strategier för detta syfte. Siffran fjorton kom att ha en central roll i utställningen. Inte bara för att Jean Baptiste Bernadotte kom att bli den fjortonde kungen med namnet Karl Johan, utan också på grund av

---

⁵ Samtal med Anja Petersen, Dunkers kulturhus, 2010-11-30

en handbok som handlade om konsten att bli kung, som kungen använde sig av. De fjorton stegen i handboken avspeglas genom att man byggt upp fjorton stationer i ett större rum, där man kan följa från steg ett till steg fjorton hur Jean Baptiste blev Karl XIV Johan och resan däremellan.

I början av utställningen går man som i en labyrint, vilket är noga planerat, menar Petersen. ”Labyrinten” skall nämligen symbolisera livets början, och är dessutom en uppmaning till besökarna att tänka igenom deras egna liv. Dunkers ville med detta grepp visa att allt i livet inte är ens egen förtjänst, den blivande kungen fick exempelvis stor hjälp av en sådan sak som slumpen, med tanke på att många högt uppsatta ledare dog under franska revolutionen och att det således inte fanns så många kandidater till kungaposten i Sverige. Allt bra (eller dåligt) som händer i livet kanske man kan tacka andra för.

Det pedagogiska arbetet och syftet hänger alltid ihop när man bygger en utställning, menar Petersen. Det fanns ingen direkt uttalad målgrupp till ”Konsten att bli kung”, men barn och ungdomar ligger närmast tillhands och man ville att just de skulle ha möjligheten att relatera till utställningen.⁶ Att då ta till greppet med labyrinten och livets gång kan vara smart eftersom man i ungdomen tänker mycket på just dessa frågor, och igenkänningsfaktorn är i konstpedagogiken ett vanligt tillvägagångssätt för att koppla samman det man visar besökaren, som då ofta uppskattar föremålen mer.

2.4 Det blåser kring kungafamiljen

Debatten om kungafamiljen har under år 2010 gått åt olika håll. Månaderna innan juni, då kronprinsessbröllopet hölls, var det mestadels ”god” press, och många företag red på populariteten från det stundande bröllopet genom att exempelvis trycka upp allt från chokladaskar till sängkläder med bröllopsmotiv på. Deras popularitet hade som sagt sin kulmen under kronprinsessbröllopet i juni, men har efter det nästan bara dalat. Dels har en skandalbok⁷ som handlat om bland annat kungens påstådda älskarinnor släppts, vilken har varit oerhört omskrivet i pressen. Enligt Aftonbladet har man på opinionsinstitutet Synovate undersökt hur populär kungen är, och endast femtioen procent (november 2010) är det som vill att Carl XVI Gustaf skall sitta kvar på tronen, jämfört med 64 procent som de uppmätt i februari samma år.⁸ Drottning Silvias förflutna har även det granskats, och dokumentärer om

---

⁶ Samtal med Anja Petersen, Dunkers kulturhus, 2010-11-30

⁷ Thomas Sjöberg, Deanne Rauscher, Tove Meyer, *Den Motvillige monarken*, 2010. Kallas skandalbok efter att författarna hängt ut ett visst antal kvinnor som de menade hade varit Kungens älskarinnor.

⁸[osign], ”Allt fler vill se Viktoria på tronen”, *Aftonbladet* efter Tidningarnas telegrambyrå, 2010-12-20

hennes far som påstås ha hjälpt nazisterna under andra världskriget har kunnat ses på tv 2010. Även kungaparets två andra barn, Carl-Filip och Madeleine har fått sin beskärda del av detta, genom en bruten förlovning samt en ny flickvän som varit med i både en skandalomsusad dokusåpa och herrtidning. Hur kommer det då sig att detta är viktigt i den här undersökningen? Som med all fakta får man även här granska den, och att exempelvis hälften av Sveriges befolkning vill att kungen skall abdikera kan kanske ifrågasättas. På pappret kan det låta som (förutom bröllopet) att kungafamiljen haft ett tufft år i pressen men också privat, om man ska tro det som skrivs i tidningarna och i skandalboken. Jag är osäker på huruvida detta påverkar Nationalmuseum eller Dunkers kulturhus. Jag frågade Petersen hur de hade förhållit sig till debatten om att Sverige borde vara en monarki eller inte. Hon beskriver det som att de hade diskuterat detta mycket och att det var en svår fråga att ta ställning till. Det var till och med på tal om att inte genomföra utställningen överhuvudtaget, däremot handlar det om vilka frågor man ställer och vilka frågor man får ställa, påstår Petersen. De hade inga krav från Jubileumskommittén förutom att utställningen skulle handla om landstigningen, så tillvägagångssättet att tänka kring vilka frågor man väljer att ställa är viktigt. De visste däremot att en kunglighet skulle komma till deras utställning, så hur djärv kunde man vara? Hur gör man en utställning utan att vara för varsam men utan att uppröra? Petersen hävdar att resultatet i form av utställningen har gått åt båda håll, att de har kritiserat vissa aspekter och vissa inte.⁹ Vilket perspektiv ville Dunkers egentligen åt? Hur reflekterades deras inställning till monarkin i själva utställningen?

2.5 Kritik av kritiken

Som jag tidigare påpekade menade Petersen att utställningen både är kritisk och okritisk mot kungafamiljen. Om man ska generalisera utställningen som helhet är den inte speciellt kritisk. Eftersom de inte har några förpliktelser att kommunicera ett visst budskap, hade de kunnat göra på ett annat, mer tillspetsat sätt om de velat. När man däremot som Petersen hävdar, har frågat sig om man överhuvudtaget skall ha utställningen, känns tanken om att en viss kritik finns befogad. Kanske kan även här det humoristiska greppet tolkas som ett sätt att vara kritisk eller ett sätt att överhuvudtaget hantera utställningens innehåll. Att de har vågat skämta om Jean Baptiste? De har i vilket fall tagit ett tydligt ställningstagande mot Napoleon, jämfört med Jean Baptiste, då de tar fasta på de bådads längd och gör en sak av att Napoleon var kort och Jean Baptist var lång. Den tydligaste kritiken mot monarkin är som jag ser det deras

---

⁹ Samtal med Anja Petersen, Dunkers kulturhus, 2010-11-30

betoning av att det var slumpen som avgjorde vem som skulle komma att bli Sveriges nya kung, som de berättar om i början av utställningen.

Kritik mot Dunkers kulturhus och ”Konsten att bli kung” kan man läsa om på Helsingborgs Dagblads hemsida i en krönika skriven av Sören Sommelius, som är författare och kulturskribent på Helsingborgs dagblad. Rubriken lyder ”Utställningen infantiliserar”, och redan där kan man ana vad som komma skall. Sommelius jämför exempelvis installationen av Karl XIV Johan på sin dödsbädd som inleder och avslutar utställningen, med Dunkers kulturhus. Han kallar också den blivande kungens landstigning för en ickehändelse, och kan inte förstå vad kulturhuset vill säga med utställningen eller vem den vänder sig till. Sommelius menar att *”Utställningar på ett kulturhus måste kunna berätta, belysa ur olika perspektiv, ifrågasätta och problematisera genom att hantera ett ämne så att jag som besökare blir berörd och måste tänka efter.”*¹⁰ Han hävdar att Dunkers har gått åt motsatt håll, att man låter nedlåtande och riktar in sig på lågstadiet barns kunskapsnivå, och avslutar hela krönikan med ”Bedrövlig”, ett ord och ett tonläge som beskriver Sommelius tankar om kulturhuset och utställningen.

2.6 Hur har Dunkers arbetat med konstpedagogiken?

Eilean Hooper-Greenhill hävdar att museivärlden har börjat inse att besökare inte längre är passiva mottagare. Istället för att se publiken som en stor ”massa”, vill museerna tillgodose individen, som i sin tur har en egen föreställning om världen och hur den ser ut.¹¹ Vem ska museerna då vända sig till och hur, med vilken sorts information? Ibland kan man tala om utställningar eller institutioner som uppfostrande. När man går på ett museum, konsthall, kulturhus etc. har man oftast som mål att få ut något av besöker, att lära sig något nytt. Det är en svår balansgång mellan hur mycket man ska betona det uppfostrande eller om man ska tona ner just den biten för att möjligtvis inte verka för elitistisk i det man ställer ut, eller hur man förhåller sig till föremålen. ”Konsten att bli kung” finner jag tillhör det sistnämnda just på grund av avsaknaden av elitism. Stundtals upplever jag att man från deras håll nästan är rädda för att det ska bli för tråkigt och för mycket faktabaserad information. Då tar de till grepp som är populärkulturella, humoristiska, teatraliska. Eftersom utställningen vänder sig främst till barn och ungdomar kan dessa grepp fungera som en ”krok” i utställningen. Frågan är bara, räcker inte grunden i utställningen till? Är Bernadottes familjs historia så ointressant

---

¹⁰Sören Sommelius, ”Utställningen infantiliserar”, *Helsingborgs Dagblad*, <http://mobil.hd.se/kultur/2010/10/22/kris-i-helsingborg/>, 2011-01-03

¹¹ Eilean Hopper-Greenhill, *The Educational Role of the Museum*, 2:a upplagan, Routledge, New York, 2004, s 67

att man måste addera exempelvis texter som refererar till Internetsidan Facebook? Är det ett desperat försök att fånga upp barn och ungdomar som tycker Sveriges historia är ointressant? Den frågan är svår att svara på eftersom besökarens upplevelser skiljer sig från varandra. För Sommelius fungerar det inte som ”krok”, men kanske gör det detta för många barn och ungdomar. Eftersom de är utställningens målgrupp kan man kanske ta vara på tillvägagångssätt för att intressera just dem.

På Dunkers kulturhus hemsida kan man läsa om en intervju med Annmari Kastrup som har varit projektledare och producent för ”Konsten att bli kung”. Kastrup menar att en stor utmaning i arbetet har varit att samtidigt som man vill ställa relevanta och intressanta frågor i vår samtid, vill man också ge chansen att lära besökaren något om Sveriges historia. För att citera Kastrup ”*Den (utställningen) ska inte kännas historisk och tråkig utan levande.*”¹² Detta uttalande går helt i samma riktning som ”Konsten att bli kung”. Jag uppfattar det som att man från Dunkers sida har tänkt att barn och ungdomar, eller besökarna överlag tycker att historia är tråkigt och vill därför göra det mer färgstarkt genom att lägga till vissa attribut i utställningen som kan fungera som lockbete. Det är svårt för en museiinstitution att bejaka alla deras besökarens behov, ofta vill man nå ut till den stora massan, men samtidigt se den enskilda individen, och Hooper-Greenhill menar att kommunikation är en process som innehåller tre delar; delaktighet, engagemang och associering.¹³

Hooper-Greenhill frågar sig också hur man ska organisera eller omorganisera vår historia, i ett stycke i boken som behandlar museer i den postmoderna världen. Vilka historier kan man berätta om det förgångna, och vem har rätt att berätta dem?¹⁴ Dessa frågor är intressanta i förhållande till ”Konsten att bli kung”, men också i förhållande till Sommelius krönika. Hooper-Greenhill ger inga svar på sina frågor, men genom att applicera dem på ”Konsten att bli kung” kan man utvinna något tänkvärt. Om Sommelius hade fått svara på frågorna med Dunkers utställning i åtanke skulle han möjligtvis sagt att kulturhuset har rätt att berätta historien, men att de kunde ha lagt till andra historier eller tagit bort delar av de som finns.

På frågan hur man ska organisera eller omorganisera vår historia hävdar jag att ”Konsten att bli kung” andas postmodernism. D’Alleva menar att postmodernismen är ett tillstånd i den massmediala världen, och i dess kontext finns förändrande mönster i klass- och kulturgrupperingar. Inom postmodernismen finns ett kravlöst sätt att förhålla sig till

---

¹²Dunkers kulturhus, ”Intervju med Annmari Kastrup”, <http://www.dunkerskulturhus.se/templates/StandardPage.aspx?id=105305&epslanguage=SV>, 2011-01-04

¹³ Hopper-Greenhill, s 69

¹⁴ Ibid: s 71

sanningen och originalitet, menar hon.¹⁵ Utställningen innehåller exempelvis ett visst antal verk som är kopior, och man har på Dunkers använt sig mycket av teknologi och andra medel, men utställningen inrymmer också byster och föremål från tiden då Jean Baptiste kom till Sverige. I intervjun med Kastrup menar hon också att de ville integrera besökarna i utställningen, att de ska känna sig mer involverade. Detta har man tagit fasta på vid ett flertal moment i utställningen, man kan exempelvis sitta i en båt i den andra delen, samtidigt som man i audioguiden får lyssna till Jean Baptists tankar (enligt Dunkers) innan han landstiger i Helsingborg. Kungen sammanfattade sitt liv på sin dödsbädd med orden; ”Ingen har gjort en karriär som jag”, och i slutet av utställningen uppmanas dessutom besökaren att fundera ut en egen livssammanfattning och sedan skicka in den via SMS, som sedan kommer synas på utställningen men också på kulturhusets hemsida.¹⁶ Där kan man läsa om hur de relaterar Prins Daniel till Jean Baptist, att båda är män av folket. Är detta en uppmaning till besökarna, som är ”vanliga” människor? Eller går det i linje med den smala kritik mot monarkin som jag hävdar att utställningen innehåller?

Överlag känns inte ”Konsten att bli kung” som en utställning där det finns mycket pekpinor om vad man får ta och inte får ta på, vilket känns som ett smart grepp om man vill involvera besökarna. Den är relativt harmlös, men inte ointressant. Kanske hade man kunnat driva kritiken mot monarkin några steg längre för att göra upplägget mer intressantare. Möjligtvis hade vetskapen om att kungligheter skulle besöka utställningen någon skillnad i upplägget?

---

¹⁵ Anne D’Alleva, *Methods & Theories of Art History*, Laurence King Publishing Ltd, London, 2005, s 150-151

¹⁶ “Intervju med Annmari Kastrup”,

<http://www.dunkerskulturhus.se/templates/StandardPage.aspx?id=106046&epslanguage=SV>, 2011-01-05

3 Bernadotter i svart och vitt

Utställningen ”Bernadotter i svart och vitt” pågick mellan den 16 juni 2010 – 23 januari 2011, och gjordes med anledning av 200-års jubileet av Karl XIV Johans val till svensk tronarvinge.¹⁷ Den består av svartvita porträtt, mestadels fotografier men även teckningar och grafik av Bernadotter genom tiderna. Nationalmuseum menar att inga svenskar har blivit så fotograferade som dessa kungligheter. Nationalmuseum skriver att ”*Utställningen bjuder på spännande möten mellan officiellt porträttbruk och konstnärlig gestaltning.*”¹⁸ Tyngdpunkten i utställningen ligger på fotografierna, som tillhör Statens porträttsamling och föreställer Bernadotter från 1800-talets mitt till vår tid.¹⁹ Utöver medlemmarna i det Svenska kungahuset visar också samlingen hur den fotografiska porträttkonsten har sett ut och förändrats under de senaste 150 åren. Förutom fotografierna består utställningen av ett urval teckningar och andra konstföremål där de kungliga har avbildats genom åren. Nationalmuseum förklarar vidare hur fotografiet i sig har haft betydelse för propagandasyfte. I mitten av 1800-talet slog visitkortet igenom och kung Karl XV lät sprida bilder av sig själv i just propagandasyfte. Museet nämner konstnärer som Bertha Valerius och Mathias Hansen, som båda var verksamma under denna tid, då porträttfotografiet uttryck formades. Nationalmuseum skriver hur den aktningsfulla distansen mellan kungafamiljen och hovfotograferna bröts vid 1900-talets mitt. I broschyren tar de upp exempel på fotografer som de menar har gjort detta; Lennart Nilsson och Hans Hammarskiöld, som museet skriver har gjort mer närgångna studier av kungafamiljen, än vad som gjorts förr. I utställningen finns utöver de mer traditionsbundna bilderna även nyare skapelser, tagna av bland annat fotograferna Hans Gedda, Bruno Ehres, Mikael Jansson och Denise Grünstein. Museet menar att de kungliga porträtten inte bara är tänkvärda ur en historisk synvinkel, utan också i en konstnärlig kontext.

Den avslutande meningen från broschyren lyder, ”*Bernadotter i svart och vitt ger tillfälle till reflektioner över vilken betydelse porträtt har för den kungliga rollen och hur samhällets stöttepelare speglas i konsten.*”²⁰

---

¹⁷ Broschyr, Nationalmuseum: *Bernadotter i svart och vitt*, 2010

¹⁸ <http://www.nationalmuseum.se/sv/Besoka-museet/Utstallningar1/Tidigare/Bernadotter-i-svart-och-vitt/>, 2011-05-14

¹⁹ Nationalmuseum ansvarar för samlingar av konst och konsthantverk på en rad slott, herresäten och museer runt om i Sverige. Bland annat på Gripsholms slott, där Statens Porträttsamling med över 4 600 porträtt finns.

²⁰ Broschyr, Nationalmuseum: *Bernadotter i svart och vitt*, 2010

Nationalmuseum är en statlig myndighet, och har ett uppdrag som förnyas årligen genom ett regleringsbrev från regeringen. På Nationalmuseums hemsida kan man läsa vidare om museets olika uppdrag:

- *Museet ska bevara kulturarvet*
- *Museet ska främja konsten, konstintresset och konstvetenskapen*
- *Museet ska ge perspektiv på samhällsutvecklingen och vara en aktör i samtiden*
- *Nationalmuseums uppdrag vilar på tre ben: att bevara, tillgängliggöra och stå för kunskapsuppbyggnad²¹*

Nationalmuseums egna mål och visioner om sin verksamhet:

- *Museet ska beröra, berika och engagera med betraktaren i centrum*
- *Museet ska vara en mötesplats för konst, kunskap och upplevelser*
- *Museet ska möta publiken med stimulerande tilltal, rika konstsamlingar och angelägna utställningar*
- *Nationalmuseum är öppet för alla och ägt av alla, och förmedlar ett europeiskt kulturarv från antiken till idag*
- *Internt vill museet att det ska vara en arbetsplats som attraherar och utvecklar Sveriges främsta kompetens inom sitt område²²*

3.1 Fallstudie 2: Bernadotter i svart och vitt på Nationalmuseum

”Bernadotter i svart och vitt” är en utställning som visas på Nationalmuseums första plan, i Galleriet, och är gratis för besökare. Jämfört med resten av museets utställningar saknar den en audioguide, men det finns en tillhörande katalogtext, samt arrangerade guidningar.

Information om porträtten får man via katalogen, guidningen eller beskrivande text som finns uppsatt på olika platser i utställningen. Det första ordet som jag tänker på när jag kommer in på utställningen ”Bernadotter i svart och vitt” är sparsmakat. Det är ljust och luftigt, en steril känsla, vilket nästan väcker högaktningsskänslor.

Själva utställningen är som sagt relativt liten till storleken, och uppbyggd i en u-form. Man får först bekanta sig med porträtt från den första kungen i Bernadottefamiljen, Karl XIV

---

²¹ Citat från Nationalmuseum, <http://www.nationalmuseum.se/sv/Om-Nationalmuseum/Vart-uppdrag/>, 2011-01-14

²² Ibid

Johan, och sedan följer resterande monarker fram till den som lever idag, det vill säga Carl XVI Gustav och hans familj.

Som det skrevs om i broschyren blandas fotografier med gravyrer och teckningar som porträtterar Bernadotter. Att de just är svart-vita förstärker känslan av det högaktningfulla och sterila. En annan aspekt i det är själva utställningsrummet som liksom byggnaden den är inrymd i, är klassiskt utsmyckad. Detta intryck förstärks av att porträtten är upphöjda på podier eller är inglasade. Ett fotografi på Drottning Josefina, av Bertha Valerius finner man exempelvis bakom ett litet draperi som man måste dra undan för att se.²³ Det står att bilden är så ljuskänslig, därav draperiet. Fotografiet är litet, draperiet likaså, men kombinationen drar blicken till verket. Att man måste göra något mer aktivt än att bara se på ett verk väcker en viss nyfikenhet, man vill veta vad som finns bakom.

Utställningen har samma tema rakt igenom, det vill säga porträtt av Bernadotter i olika miljöer och olika tekniker används. Man märker däremot olika teman på porträtten, och som Nationalmuseum skrev i broschyren känner man att det finns ett avstånd i de porträtt som gjorts tidigare, mellan konstnären och kungligheterna. Just detta skildras mest i fotografierna, ju längre fram i tiden man kommer i utställningen, desto ledigare intryck ger kungligheterna. Detta tar Nationalmuseum fasta på då de i sista rummet jämför ett antal porträtt av vår nuvarande kung med fotografen Robert Mapplethorpes bilder. Mapplethorpe associeras ofta med homoerotiska bilder, vilket gör att man funderar över hur Nationalmuseum tänkt.

Sveriges framtida regent, kronprinsessan Viktoria, finns med på olika sorts porträtt genom utställningen. Förutom oskuldsfulla fotografier på Viktoria som barn finns ett som står ut mer än de andra. Fotograf Mikael Jansson har tagit en bild på kronprinsessan som framstår mer som en modebild i tidningen Elle, än en kunglig porträttbild. Ljuset i fotografiet bildar skuggor över hennes ansikte och de har troligtvis använt sig av en fläkt till hennes hår som flyger åt sidan.²⁴

Första gången besökaren kommer i kontakt med Viktorias make, prins Daniel, är i en inbyggd monter som inhyser några av alla de föremål (kaffekoppar, kylskåpsmagneter etc.) som gjordes med anledning av deras bröllop i juni 2010.²⁵ I sista delen av ”Bernadotter i svart och vitt” återfinns även fotografier av kungafamiljen där de poserar ledigt, när de exempelvis spelar golf.

---

²³ Bildbilaga: Bild 1

²⁴ Ibid: Bild 2

²⁵ Ibid: Bild 3

3.2 Användandet av kungliga porträttbilder

I utställningen på Dunkers kulturhus menade de att Karl XIV Johan var ett PR-geni,²⁶ i Nationalmuseums ”Bernadotter i svart och vitt” finns det ett flertal objekt i utställningen som visar att andra i släkten Bernadotte också har använt sig av marknadsföring. Nationalmuseum pekar på detta, när de i broschyren exempelvis nämner visitkort som användes i propagandasyfte av Karl XV.²⁷ I en intervju i tv-programmet ”Gomorrön Sverige” på SVT från den 15 juni 2010, berättar Magnus Olausson som är docent i konstvetenskap och som varit med och utformat utställningen, mer ingående om några av porträtten i utställningen. Just Karl XV:s porträtt användes i syfte att skapa större popularitet. Olausson hävdar att Karl XV var väl medveten om fotografins roll, och att det var ett enkelt sätt att sprida sina porträtt. Viktoria och Daniel var inte pionjärer med att porträtteras på bruksföremål som muggar, utan i utställningen återfinns även en porslinskopp med Karl XV porträtt (årtal okänt).²⁸ Att sätta sitt porträtt på bruksföremål måste vara en gynnsam affär om man vill öka sin popularitet i de svenska hemmen, eftersom de då kan bli en del av det vardagliga användandet eller som prydnadsföremål. Trots att det ”bara” är en bild av en kunglighet kan relationen kännas närmre, att man kan ha med det på frukostbordet exempelvis. Bruksföremålen kan också ha gjorts på producentens initiativ, då en populär kunglighet kanske kan höja värdet och försäljningen av föremålet.

Olausson pratar också om kläderna som kungligheterna har valt att porträtteras i. Just Karl XV bar en uniform på detta fotografi (på koppen), vilket Olausson menar är en form av borgerligt porträttmode, och att 1800-talet överlag var en tid då det skedde en förändring av kungabilden, den blev mer borgerlig.²⁹ Olausson berättar också om vad de kungliga porträtten har för användningsområde. De dokumenterar vår historia och är attribut för den, och de är dessutom ett viktigt signum för den svenska staten. Ett exempel på detta, och också ett exempel på marknadsföringsarbetet för kungahuset är att ambassader ofta hänger upp ett porträtt av kungen. Med statsporträtt följer också vissa konventioner, ofta finns en krona med i bilden eller så bär kungligheterna uniform, men detta ändrades som sagt en aning under 1800-talet. Olausson menar också att Nationalmuseum står som nationens minne inom detta område, men är också en del av framtiden eftersom de samlar och dokumenterar porträtten.³⁰

---

²⁶ <http://www.dunkerskulturhus.se/templates/StandardPage.aspx?id=105305&epslanguage=SV>, 2011-01-05

²⁷ Bildbilaga: Bild 4

²⁸ Ibid: Bild 5

²⁹ Sveriges television, ”Hur har familjen Bernadotte presenterats genom konsthistorien”, *Gomorrön Sverige*, 2010, http://svtplay.se/v/2041691/om_utstallningen_bernadotte_i_svart_och_vitt, 2011-01-07

³⁰ Ibid: 2011-01-07

Hur kom det sig då att inte stamfadern, Karl XIV Johan, lät sig fotograferas? Olausson berättar att kungen var väldigt fåfäng, och att han i slutet av sin sjukdomsperiod ville låta lägga lockar i håret när han vaknade varje morgon. Olausson hävdar alltså att Karl XIV Johan var alldeles för fåfäng för att låta sig fotograferas, att det var för avslöjande. Detta ansåg också hans fru, drottning Desirée, menar Olausson. En intressant aspekt i detta är att det faktiskt finns ett fotografi på drottning Desirée från 1860.³¹ Men eftersom det rör sig om ett fotografi av drottningen på sin dödsbädd, så är det knappast sanktionerat av henne. Det sägs också finnas ett fotografi på Desirée från 1840, vilket i så fall räknas som ett av de äldsta i Sverige.³²

Ett porträtt i utställningen av Gustav V ses som märkligt i sammanhanget, menar Olausson.³³ Här har fotograf Lennart Nilsson tagit en närbild på kungen, vilket inte var en vanlig företeelse bland kungliga porträtt. Olausson finner det en smula märkvärdigt att kungen har tillåtit detta, men säger att han faktiskt har frågat fotografen om kungen var besvärad av detta vilket Lennart Nilsson uppger att han inte var.

Olausson kommenterar också Mikael Janssons bild av Viktoria som tar en stor plats i utställningen. Den är tagen år 2002, då Viktoria var 24 år gammal. Den publicerades först i den nu nedlagda mode- design och livsstilstidningen *Swedish New*, men hänger för närvarande följaktligen på Nationalmuseum.³⁴ Reporten frågar Olausson vad han tycker om dels detta fotografi, men också vad han tycker om en bild på Viktoria när hon är liten. Han menar att hon har en blick som är stark, och dessutom ett uttrycksfullt ansikte. Porträttet av Mikael Jansson som mer liknar ett modefoto tycker han påminner om en reklambild för Hennes & Mauritz.³⁵ På Fotografiska museets hemsida kan man läsa om vad som kännetecknar ett modefoto:

*”Modefotografiet lyckas som ingen annan genre att fånga tidsandan med stor skärpa. Dessutom berättar bilderna livligt och klarsynt om respektive generationers längtan, begär och drömmar. Modefotografiet struntar konsekvent i konventionerna och trotsar varje definition.”*³⁶ Detta påstående menar jag fungerar bra att sätta mot just detta fotografi av kronprinsessan Viktoria. Det är intressant på flera plan, dels eftersom de kläder hon bär är

---

³¹ Bildbilaga: Bild 6

³² http://sv.wikipedia.org/wiki/Desideria_av_Sverige, 2011-01-07

³³ Bildbilaga: Bild 7

³⁴ Britton, ”No 12 Royal”, <http://www.stockholmnew.com/>, 2011-01-05

³⁵ Sveriges television, *Gomorra Sverige*,

http://svtplay.se/v/2041691/om_utställningen_bernadotter_i_svart_och_vitt, 2011-05-02

³⁶ Fotografiska Museet, <http://fotografiska.eu/Museet/Tidigare-utstaellningar/Fashion!-modefotografi-genom-tiderna>, 2011-01-20

enbart en svart t-shirt och jeans, modet eller kläderna står alltså inte i fokus, men man lyckas ändå få fram en känsla av modedefotografi. Fotografiska museets definition av ett modedefotografi är också intressant att applicera på bilden av Viktoria med tanke på att de skriver att man inom modedefotografi struntat i regler och konventioner, och att man vill fånga tidsandan. Detta kan kopplas ihop med vad Olausson har sagt om att man kan ana en mer borgerlig kontext i porträtten från och med slutet av 1800-talet. Nuförtiden ses, och kanske behandlas, kungligheter mer som kändisar, jämfört med förr då de var mer upphöjda och speciella. Under 2010 har de svenska kungligheterna förekommit mycket i både tv och tidningar, vilket har gjort att man nästan har blivit van vid att se dem i just de medierna. Detta beror mycket på kronprinsessans och Daniel Westlings bröllop, vilket har bidragit till medias ökande intresse under år 2010. Det har också förekommit tv-program och reportage om kungligheter från förr vilket kan ha hjälpt till att många nu vet lite mer om de svenska kungligheterna, men också hur de faktiskt ser ut. Sveriges Radios kulturnytt-reporter Mikael Timm befann sig på "Bernadotter i svart och vitt" när han hörde en konversation mellan två damer: "*Det är väl prins Wilhelm*", säger en kvinna till sin väninna som ser tveksam ut. "*Jo, vidhåller damen, tv har sänt så mycket, nu börjar man känna igen dem*".³⁷ Detta citat säger en del om samtiden och hur vi nu ser på de svenska kungligheterna. Kanske har den speciella mystiken som många vill förknippa med ett kungligt porträtt sakta tynat bort i och med Internet, TV och all annan media som gör det lättillgängligt att skåda bilder av den kungliga familjen. Timm hävdar att trots alla etablerade fotografer, exempelvis Hans Gedda och Hans Hammarskiöld, lyckas de inte med uppgiften att porträttera kungligheterna. Anledningen är, menar Timm, att svenska monarker helt enkelt är för borgerliga. Borgerligheten bryter förbindelsen till Gud och historien, men är inte i stånd att skapa nya myter, menar Timm. Det som saknas i bilderna är känslan av att vi betraktar en upphöjd monark. Istället för att se majestätisk ut utstrålar kungen en viss oro, Timm hävdar att kungen ser näst intill rädd ut i dessa bilder.³⁸

3.3 Hur har Nationalmuseum arbetat med konstpedagogiken?

Utställningen är inte krånglig i sin utformning, genom mestadels svartvita fotografer visar Nationalmuseum hur familjen Bernadottes kungliga porträtt sett ut genom tiderna. Vissa konstpedagogiska grepp fungerar bra i utställningen. Ett exempel är det sköra fotografiet på drottning Josefina som döljs. Det finns under ett skycke över vilket man måste dra undan för

---

³⁷Sveriges Radio, "Vad är ett kungaporträtt?", <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=478&artikel=3798385>, 2011-01-07

³⁸ Ibid

att kunna granska fotografiet. Gör man det så är det inte längre ett vanligt fotografi, man måste göra mer än att bara stå och titta och kanske läsa om det. Detta dramatiserar upplevelsen och aktiverar besökaren, möjligtvis gör det också att fotografiet blir mer intressant. En vän berättade att hon också varit på utställningen, och det enda hon kom ihåg var draperiet över Josefinas fotografi.

Med undantag av fotografiet på Josefina som ställs ut i början av ”Bernadotter i svart och vitt” är utställningen en envägskommunikation från Nationalmuseum till besökaren. Hooper-Greenhill menar att det lätt kan bli en envägskommunikation på museer, vare sig det är avsikten eller inte. Det kan få karaktär av masskommunikation, och sker via katalogtexter, tv eller annan media. Motsatsen till masskommunikation betecknar Hooper-Greenhill som naturlig kommunikation, vilket enkelt kan beskrivas som kommunikation mellan enskilda människor. Man tolkar genom direkta erfarenheter, exempelvis damerna som diskuterade en bild på prins Wilhelm.³⁹

När man kommer in i den del av utställningen som tycks ha mer moderna porträtt, det vill säga mestadels kungligheter som levt på 1900-talet fram till nu, upplever man att Nationalmuseum försökt att genom utställningstekniska grepp betona att porträtten av kungligheterna ändrat karaktär, att de blivit mer moderna. Det är inte hängningen som sticker ut, den är inte så mycket annorlunda än tidigare i utställningen. Däremot ser man mindre av de klassiska porträttbilderna från början av utställningen, då kungligheterna i sista delen av utställningen blir mer lediga i hållningen, och tittar mindre rakt in i kameran och betraktaren av bilderna, jämfört med de tidigare Bernadotter som stod uppställda med uniform och kanske en krona. Det är först i ett fotografi av drottning Silvia taget av Denise Grünstein där detta märks tydligt. Hon står med ryggen vänd mot kameran och öppnar ett stort och högt fönster. Fotografiet på Silvia är oskarpt och signalerar rörelse, jämfört med många andra porträtt där det känns som om tiden stått stilla. En annan bild i samma serie, som också fotograferades av Denise Grünstein, är heller inte ett typiskt kungaporträtt. Båda bilderna är tagna för tidningen månadsjournalen (årtal okänt).⁴⁰

Varför har Nationalmuseum valt just dessa bilder till utställningen, som representerar monarkerna på ett annat sätt än tidigare i utställningen? Finns det överhuvudtaget några nya svartvita porträtt som följer de gamla normerna för hur de bör se ut? Hans Gedda tog en rad fotografier av Sveriges nuvarande kung, Carl XVI Gustav som också är upphängda i rummet

---

³⁹ Hooper-Greenhill, s 29

⁴⁰ Bildbilaga: Bild 8 , 2011-05-14

där det hänger modernare verk. Trots att de är mer strikta än exempelvis ”modebilden” på Viktoria, menar Nationalmuseum i en text som finns i utställningen, att bilderna tagna av Gedda på kungen kan liknas vid Robert Mapplethorpes självporträtt. Som jag tidigare skrev skulle jag vilja hävda att Mapplethorpe är mest känd för sina fotografier med homoerotiska motiv, vilka också är de första jag tänker på när jag hör namnet Mapplethorpe. Som museibesökare blir denna koppling oerhört förbryllande.

4 "Härskarkonst"

Den tredje och sista fallstudien genomförts också på Nationalmuseum. Det är "Härskarkonst" som visas mellan den 30 september 2010 till och med den 23 januari 2011. I broschyren som tillhör utställningen "Härskarkonst", kan man läsa om tre ledare under Napoleontiden, som märkbart har satt prägeln på den europeiska historien och likaså konsten under tiden då de var verksamma. De tre huvudpersonerna i utställningen är Napoleon Bonapart, Karl XIV Johan och den ryske tsaren Alexander. Nationalmuseum har tagit fasta på ordet härskare, då de menar att betydelsen har förändrats sedan 1800-talet, då de tre ledarna levde. Under 1900-talet och i vår tid har härskare blivit synonymt med tyrann och förtryck. Efter franska revolutionen på 1800-talet väcktes en frihetskänsla i Europa. Revolutionen följdes också av oroligheter, speciellt i Frankrike som upplevde många yttre och inre hot. Som så många andra gånger i historien kom konsten att bli en viktig maktfaktor för att sprida propaganda. Nationalmuseum skriver i broschyren att "konsten var viktig för att ge legitimitet åt de styrande, men också som ett medel att påverka. Den speglade härskarnas självbild och anspråk."⁴¹

Nationalmuseum tar också upp betydelsen av att inte lämna något åt slumpen, även en tekopp kunde ha politiskt innehåll. I broschyren kan man också läsa om hur härskarna använde storslagna former för att fira att de vunnit ut på fältet. Ett exempel på det är när Napoleon flyttade antika föremål från Rom till Paris. Nationalmuseum hävdar att denna krigiska symbolik även kunde skådas i interiörer. Karl XIV Johans son Oscar I fick en bröllopspresent (okänt av vem), en säng, som bland annat vilade på kanonkolor. "Aldrig har arkitektur, konst och hantverk varit så präglade av krigets symboler som då."⁴² Över 400 föremål ställs ut i "Härskarkonst", som består av en mix av föremål från "Maktens miljöer" som Nationalmuseum beskriver det.

Sedan följer ett stycke om just Karl XIV Johan och hans del i utställningen. Nationalmuseum skriver att han valdes av det svenska folket och ville förknippas med asaguden Oden och hans korpar. Passande nog hade Napoleon gjort Karl XIV Johan till prins av Ponte Corvo (corvo = korp på Italienska), innan han blev Kung av Sverige.

---

⁴¹ Nationalmuseum, Broschyr "Härskarkonst", 2010

⁴² Ibid

4.1 Fallstudie 3: "Härskarkonst" på Nationalmuseum

Vad kommunicerar utställningen "Härskarkonst"? När man tar sina första steg in i utställningen förstår man direkt. I första rummet möts man av byster av de tre härskarna, och till det draperier av röd sammet. Våldigt högtidligt och minst sagt majestätiskt. Jag fokuserar i det följande mest på Bernadotte eftersom han binder samman de tre fallstudierna, men i just denna utställning är det viktigt att poängtera vilka Karl XIV Johan ställs jämte, Napoleon och Tsar Alexander. Kan man räkna in Sveriges första kung av Bernadottesläktet i den skaran? Nationalmuseum tycks vilja placera honom i den kategorin av härskare.

Till ytan och antal objekt är "Härskarkonst" en stor utställning och den känns påkostad. En audioguide finns att hyra i entrén eller så kan man ladda ner den gratis på Nationalmuseums hemsida. Nationalmuseum har valt ut vissa specifika föremål i utställningen som audioguiden berättar om, det går alltså inte att ta del av alla 400 objekt i utställningen.

Mycket av det som visas på utställningen består av olika attribut som respektive härskare har haft i sin ägo, exempelvis uniformer, jordglober och serviser. Det centrala temat i utställningen är huruvida härskarna har representerats inte bara genom porträtt utan också genom vardagliga ting. Det verkar som att sängen har varit en central del i både denna utställning och "Konsten att bli kung". I audioguiden finns en intervju med Lars Ljungström, som är förste intendent på Husgerådskammaren. Han menar att det sägs att Karl XIV Johan var en "sängkung", de pratar också i audioguiden om att sängen var "hans lilla värld mitt i den stora världen."⁴³ Rösterna i audioguiden utgörs av både en man och en kvinna. De blandar fakta om objekten med historiska anekdoter samt citat från härskarna.

Utställningen hålls i flera olika rum, vilket inte är så konstigt med tanke på att den rymmer mer än 400 objekt. Rummen är olika i storlek och belysningen är stundtals dämpad.

Porträtten som ställs ut är en spegling av resten av utställningen. Nationalmuseum har valt stora porträtt av härskarna och människor som stått dem nära, bland annat Karl XIV Johans hustru kronprinsessan Desirée. Porträtten av härskarna är förskönande, vilket inte var någon nyhet. De kommunicerar det som Nationalmuseum menar att utställningen handlar om, de vill visa hur härskarna använde sig av konst och andra attribut för att förstärka deras makt och legitimitet. Det är oklart om det finns någon annan röd tråd i utställningen. När man går runt slås man mest av mängden artefakter som ryms där, och man blir överväldigad av hur påkostade många av objekten är.

---

⁴³ Nationalmuseum, "Härskarkonst", audioguide, 2010

4.2 Erfarenhetsanknytning, inramning och klassifikation

Vad vill Nationalmuseum förmedla med ”Härskarkonst” och utställningens objekt? Den uttalade syftet är att den ska spegla hur de tre härskarna använde sig av konsten, och vad konsten i sig har betytt för ledare, vilket motsvarar det som utställningen förmedlar. Jag har tidigare varit inne på hur stor betydelse porträtt har haft för kungligheter, att de kan användas som visitkort för att legitimera makt. I denna utställning demonteras detta genom de föremål som ställs ut. Smycken, dräkter och uniformer tyder på en livsstil där status och makt skulle demonstreras.

Nationalmuseum har bland annat i uppdrag att värna om det gamla, traditionella i Sverige. Det finns modernare avdelningar, speciellt vad gäller design. Trots det undantaget andas byggnaden, lokalen och de flesta av utställningarna konservativt och traditionsrikt.

Erfarenhetsanknytningen är inte det mest centrala i denna utställning. Det är annars en viktig aspekt att tänka på när man bygger en utställning enligt Hooper-Greenhill. Anna-Lena Lindberg skriver i sin bok *Konstpedagogikens dilemma* att den gemensamma upplevelsen för avsändaren och besökaren kan nås genom associering. Att vara motiverad i sitt lärande om bilden och en utställning måste man kunna identifiera sig med objektet på något plan, menar Lindberg.⁴⁴ Nationalmuseum har valt att inte koppla Karl XIV Johans liv till vår tids livsstil, mot jämförelsevis Dunkers. ”Härskarkonst” har en mer uppfostrande attityd i förhållande till besökaren. Lindberg skriver om Basil Bernstein⁴⁵ Bernstein har myntat begreppen ”inramning” och ”klassifikation”, vilka man kan applicera på institutioner som är knutna till kontroll och makt, vilket jag menar att Nationalmuseum till viss del är. Klassifikation (när man pratar om ett museum) handlar mycket om det som museet väljer att visa, vilka utställningar man producerar och verk som de väljer att ställa ut, respektive vilka man inte väljer. Varför väljer Nationalmuseum att inte förankra sin utställning till vår tid?

Utställningens syfte tycks vara att visa hur dessa tre ledare gick via konsten för att legitimera sin makt. Det har Nationalmuseum lyckats med, utställningen är fylld till bredden av olika objekt som minst sagt kan kallas överdådiga. Hur de objekten länkar till att legitimera makten behandlas också i utställningen. Tydligast ser man det i porträtten av härskarna, som oftast är förskönande och idealiserande. Om man ska diskutera inramning, som är det andra av Bernsteins begrepp, handlar det mer om att besökaren har olika alternativ när det gäller informationen från museet. De kan välja mellan att läsa i katalogen, lyssna på en guidad

---

⁴⁴ Anna-Lena Lindberg, *Konstpedagogikens dilemma*, 1991, s 279

⁴⁵ Brittisk språksociolog som studerat relationer mellan språkformer och klasstillhörighet. Dessa teorier har haft betydelse för den svenska debatten om pedagogik.

visning etc. Möjligtvis behöver man inte lika mycket förkunskap för att kunna ta till sig verk i utställningen jämfört med det första begreppet, klassifikation. Till viss del fungerar även inramningen att applicera på ”Härskarkonst”.

Lindberg skriver att inramning beskriver en metod för kontroll i den pedagogiska kommunikationen, ”av vad som görs tillgängligt, hur och när det görs tillgängligt *samt* de sociala förhållandena vid denna övergång”.⁴⁶ Lindberg menar att om man använder stark inramning får besökaren mindre möjlighet till påverkan. På Nationalmuseum har de arbetat med en uppfostrande hållning på utställningen ”Härskarkonst”. Den lämnar inte mycket åt slumpen och är inte kritisk mot de tre härskarna och hur de kom till makten. Utställningen berättar tre historier om de tre härskarna, samtidigt finns där också en historia om hur man legitimerar makt genom konst, kläder och andra attribut. Deras metod i den pedagogiska kommunikationen är att ställa ut alla dessa objekt som tillhört härskarna, för att sedan göra dem tillgängliga inom strikta ramar. Utställningen känns väldigt kontrollerad och tar inte ut några svängar i onödan.

---

⁴⁶ Anna-Lena Lindberg, *Konstpedagogikens dilemma*, s 278

5 Avslutande diskussion

Jämfört med ”Konsten att bli kung” är det inte lika tyligt i ”Härskarkonst” att det var slumpen som gjorde Karl XIV Johan till kung, samtidigt är det kanske en diskussionsfråga. Nationalmuseums syfte med sina två utställningar är ju inte att belysa hans sätt att komma till makten, utan visa hur han använde sig av objekt för att legitimera den. Inte heller ”Bernadotter i svart och vitt” har som syfte att belysa hur Karl XIV Johan kommit till makten. I den utställningen ligger det centrala i att visa hur porträtt av Bernadotter från Karl XIV Johan till Sveriges nuvarande kungafamilj har sett ut och förändrats. De tre utställningarna har olika syften. Dunkers har genom flera pedagogiska grepp visat olika moment som de vill koppla Karl XIV Johans ankomst och väg från tronen till nutid, genom exempelvis serietidnings strippar. Det nutida är en röd tråd genom hela ”Konsten att bli kung”. På Nationalmuseum har man genom ”Bernadotter i svart och vitt” velat ge, bokstavligt talat, en bild av hur olika Bernadotter skildrats från 1700-talet till idag. Syftet i ”Härskarkonst” är att belysa hur makten kan legitimeras genom konsten. Men stämmer syftena överens med vad respektive utställning signalerar? Om man börjar med Dunkers signaleras de just hur besökaren själv kan känna igen sig i den nya kungens resa. Det är ingen lätt uppgift med tanke på att han var en fransman som genom slumpen gör en rejäl karriärresa från fransk soldat till Sveriges nya kung. Dunkers gör kungen mänsklig genom denna resa och tar inte hänsyn till hans ämbete i exempelvis audioguiden där de på ett humoristiskt sätt kallar honom ”långben”. En jämförelse mellan hur Dunkers signalerar bilden av kungen och Nationalmuseums båda utställningar visar att det finns skillnader. Om man ser till Nationalmuseums uppdrag om att de ”ska ge perspektiv på samhällsutvecklingen samt vara en aktör i samtiden” så känns det inte särskilt aktuellt eller applicerbart på de två utställningar jag undersökt.

Nationalmuseum som institution upplever jag som traditionsrik och konservativ. Byggnaden känns anrik och många av de punkter som ska sammanfatta museets syfte som institution beskriver också just detta, att de vill bevara kulturarvet exempelvis. Speciellt när de i broschyren till ”Bernadotter i svart och vitt” beskriver kungafamiljen som stöttepelare i det svenska samhället. Det måste samtidigt också finnas institutioner i Sverige som bevarar vårt kulturarv till eftervärlden, frågan är bara sättet de väljer att göra detta på. Dunkers utställning signalerar framåtanda samtidigt som den har en stark koppling till Helsingborg och hembygden. Nationalmuseum ska representera, som namnet tydligt indikerar, nationen. Ett väldigt omfattande uppdrag såklart, det är inte ett enkelt arbete att förvalta en hel nations historia. Jag har hört många röster att Nationalmuseum uppfattas som en elitistisk institution,

att det är väldigt Stockholmfixerat. ”Härskarkonst” är exempelvis sponsrad av det exklusiva champagnemärket Moët, något man kan förknippa med exklusivitet. Det är enkelt att dra paralleller mellan Moët, ”Härskarkonst” och objekten som visades på den utställningen. Möjligtvis är detta helt ointressant? Det kanske rent av är tack vare Moëts bidrag som ”Härskarkonst” gick att verkställa. Men en fråga kvarstår, vem eller vilka vill legitimera sin makt, härskarna eller Nationalmuseum? Båda i min mening.

Anja Petersen från Dunkers Kulturhus pratade om vilka frågor man får och kan ställa genom utställningen. Bör man ta hänsyn till att det är kungligheter som står för grunden i utställningen? Kanske besvarar de själva frågan genom de objekt man väljer att ställa ut. På Dunkers visste de att kungligheter från släkten Bernadotte skulle komma att se utställningen. När jag talade med Petersen verkade det som att ”Konsten att bli kung” inte var en helt självklar utställning att göra. Det verkade vara viktigt från Dunkers håll att kritiken skulle synas, men inte ta överhand på utställningen. Jag kan däremot tycka att kritiken inte var särskilt närvarande i utställningen. Journalisten Sören Sommeliuss, hävdar att Dunkers utställning inte ifrågasätter eller problematiserar, och menar att utställningar på kulturhus måste göra just detta. Kanske finns det en viss föreställning om att ett kulturhus jämfört med ett museum (speciellt institutioner liknande Nationalmuseum) ska vara frispråkliga. Man förväntar sig mer av Dunkers när det kommer till kritiken, samtidigt sätter de inte upp Karl XIV Johan på en piedestal som Nationalmuseum tenderar att göra. Men i ”Bernadotte i svart och vitt” kommer det i slutet plötsligt en vändning. Man jämför en bildserie av Hans Gedda på Sveriges nuvarande kung, med fotografen Robert Mapplethorpe. Trots att Mapplethorpe har en stor variation bland sina motiv, är han för mig mest känd för sina homoerotiska bilder, vilket i detta jämförande blir väldigt intressant och samtidigt märkligt. Men varför väljer Nationalmuseum att göra den här jämförelsen? Vad ger sammankopplingen för signaler? Jämförelsen känns som dels ett försök att modernisera utställningen en aning, men det händer ju också genast något med Hans Gedda i denna sammansättning. Är han likvärdig Mapplethorpe, en erkänd internationell fotograf? Nationalmuseum verkar tycka detta.

De kungliga porträtten gick mot en borgligare tendens på 1800-talet. Nuförtiden känns kungligheterna mer som Hollywoodstjärnor som vill ge en image av skönhet, makt men också igenkännande. Porträtten som visas i ”Bernadotte i svart och vitt” är till stor del upphöjda, i vissa fall är de porträtterade i vardagssituationer. Porträtt där kungligheterna utövar sport är exempel där man kan uppleva ett visst igenkännande. Det är inte bara en kunglighet som klipper band, han kan spela golf också! Samtidigt känns detta lite dubbelt. Modellbilden på

Viktoria är ett exempel. Det porträttet är ansiktet utåt för ”Bernadotter i svart och vitt” då det pryder framsidan på utställningsbroschyren och vid första anblicken känns den annorlunda just för att det inte finns några attribut som är traditionellt kungliga, eller borgliga för den delen. Viktoria skulle lika gärna kunna vara ”the girl next door”. Dubbelheten i detta ligger i mystiken som omringar fotomodellkortet. Det ger en viss mystik till porträttet, fotomodell-aspekten ligger bortom det vardagliga. Man hävdar Viktoria som något annat än en vanlig ung kvinna.

2010 var året då de svenska kungligheterna stod i centrum. Det nalkades kronprinsessbröllop och släkten Bernadotte firade 200 år på tronen. De tre utställningar som jag undersökt har alla varit en del i detta sammanhang, och två av dem (Konsten att bli kung och Bernadotter i svart och vitt) hade kanske aldrig visats om det inte vore för detta. 2010 var också året då det riktades mycket kritik mot det svenska kungahuset. Debatten gjorde att många tvekade till hur exempelvis mycket skattepengar det svenska folket ”ger” kungafamiljen varje år, är det rimliga krav som kungafamiljen kommer med?

Varken Nationalmuseum eller Dunkers kulturhus har ett uttalat syfte att främja monarkins ställning i Sverige. Men på ett sätt befäster dessa utställningar monarkin i Sverige, dels genom att upphöja kungafamiljens status i samhället genom att visa dessa utställningar. Men också genom vad kulturhuset och museet har valt för föremål att ställa ut. Om de har ändrat någons uppfattning om monarkins vara eller icke vara är utifrån denna undersökning omöjlig att svara på.

6 Bildbilaga

1.

Bertha Valerius, ”Josefina, prinsessa av Leuchtenberg, Drottning av Sverige och Norge”, *Nationalmuseum*, fotografi, årtal okänt,
http://www.nationalmuseum.se/Global/Pressbilder/bernadotter_i_svart_och_vitt/h%c3%b6guppl%c3%b6st/Grh4355.jpg, 2011-05-14

2.

Mikael Jansson, ”Viktoria, kronprinsessa av Sverige”, *Nationalmuseum*, fotografi, 2002,
http://www.nationalmuseum.se/Global/Pressbilder/bernadotter_i_svart_och_vitt/282/Grh4364.jpg, 2011-05-14

3.

Foto: Leif R Jansson. Chokladask från den ”Officiella bröllopsserien”, *Svenska Dagbladet*, http://www.svd.se/multimedia/dynamic/00554/bG_554089q.jpg, 2010-12-20

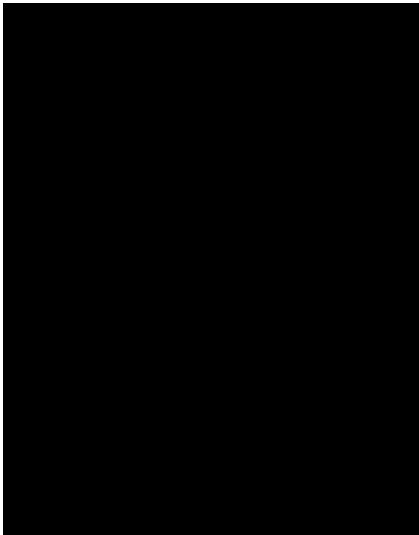
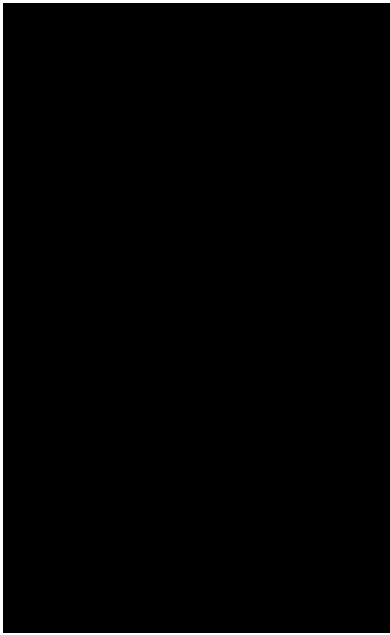

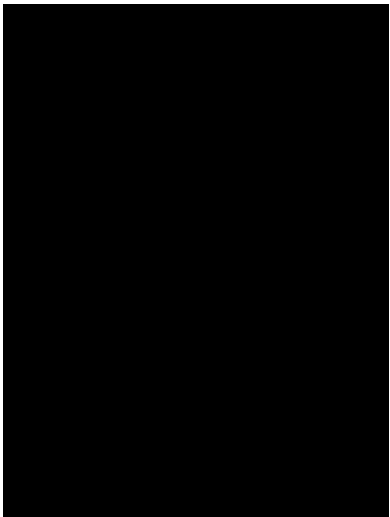
Foto: Leif R Jansson. Porslinskopp från den ”officiella bröllopsserien”, *Svenska Dagbladet*, http://www.svd.se/multimedia/dynamic/00554/bI_554085q.jpg, 2010-12-20

4.

Mathias Hansen, ”Porträtt av Karl XV, Kung av Sverige och Norge”, *Nationalmuseum*,
fotografi, årtal okänt,
http://www.nationalmuseum.se/Global/Pressbilder/bernadotter_i_svart_och_vitt/282/Grh4542-02.jpg, 2011-05-14

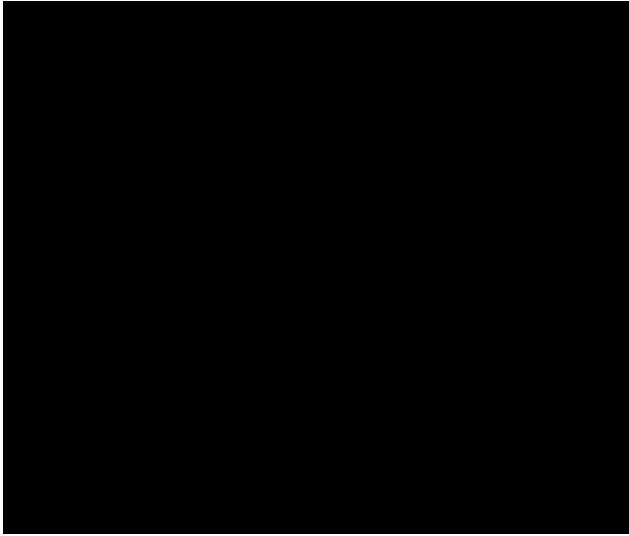
5.

Upphovsman okänd, ”Porträtt av Karl XV av Sverige och Norge”, *Svensk Damtidning*,
porslinsbägare,
<http://bakomkulisserna.svenskdam.se/files/2010/04/B%C3%A4gareKarlXVblogg.jpg>, 2011-05-14

6.

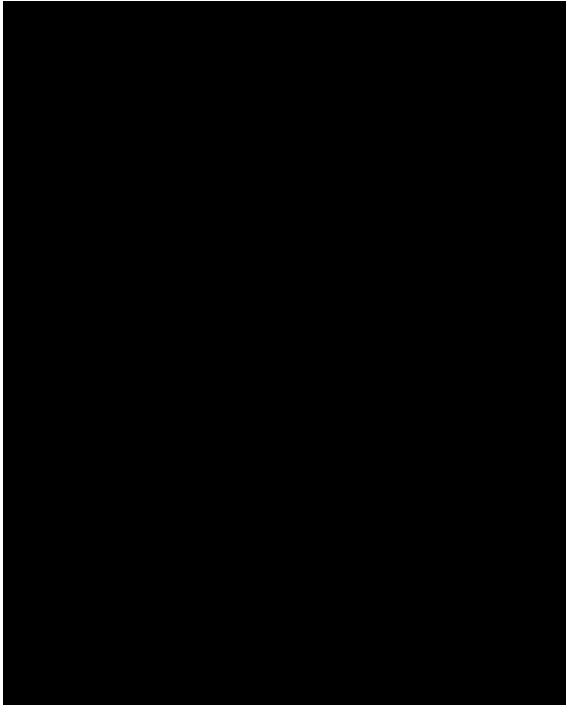
Fotograf okänd, ”Drottning Desirée på sin dödsbädd”, *Wikipedia*, Fotografi, 1860,
http://sv.wikipedia.org/wiki/Drottning_Desideria, 2011-05-14

7.

Lennart Nilsson, ”Gustav V, kung av Sverige”, *Nationalmuseum*, fotografi, 1950,
http://www.nationalmuseum.se/Global/Pressbilder/bernadotter_i_svart_och_vitt/Grh4420_282.jpg, 2011-05-14

8.

Denise Grünstein, "Silvia, drottning av Sverige", *Nationalmuseum*, fotografi, datum okänt, http://www.nationalmuseum.se/Global/Pressbilder/bernadotter_i_svart_och_vitt/282/Grh4723.jpg, 2011-05-14

7 Käll- och litteraturförteckning

7.1 Broschyrer

Nationalmuseum, *Bernadotter i svart och vitt 16.6.2010–23.1.2011*, tryckort och tryckår okänt

Nationalmuseum, *Härskarkonst Napoleon, Karl Johan, Alexander 30.9.2010–23.1.2011*, tryckort och tryckår okänt

7.2 Böcker

Hooper-Greenhill, Eilean, *The Educational Role of the Museum*, 2:a upplagan, Routledge, New York, 2006

Lindberg, Anna-Lena, *Konstpedagogikens dilemma, Historiska rötter och moderna strategier*, Studentlitteratur, Lund, 1991

D'Allea, Anne, *Methods & Theories of Art History*, Laurence King Publishing Ltd, London, 2005

7.3 Recensioner/artiklar

Helsingborgs Dagblad:

Sommelius, Sören, ”Utställningen Infantiliserar”, *hd.se*,
<http://mobil.hd.se/kultur/2010/10/22/kris-i-helsingborg/>, 2011-01-03

Sveriges Radio:

Timm, Mikael, ”Vad är ett kungaporträtt?”, *sverigesradio.se*,
<http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=478&artikel=3798385>, 2011-01-07

Tidningarnas telegrambyrå från Aftonbladet:

[osign], ”Allt fler vill se Viktoria på tronen”, *aftonbladet.se*,
<http://www.aftonbladet.se/nyheter/article8189602.ab>, 2010-12-20

7.4 Webbsidor

Dunkers kulturhus:

”Intervju med Annmari Kastrup”, *dunkerskulturhus.se*,
<http://www.dunkerskulturhus.se/templates/StandardPage.aspx?id=105305&epslanguage=SV>,
2011-01-04

”Konsten att bli kung – från Jean Baptiste till Karl XIV Johan”, *dunkerskulturhus.se*,
<http://www.dunkerskulturhus.se/templates/StandardPage.aspx?id=98112&epslanguage=SV>,
2011-01-04

Nationalmuseum:

”Bernadotter i Svart och vitt”, *nationalmuseum.se* <http://www.nationalmuseum.se/sv/Besokamuseet/Utstallningar1/Tidigare/Bernadotter-i-svart-och-vitt/>, 2011-03-02

”Vårt uppdrag”, <http://www.nationalmuseum.se/sv/Om-Nationalmuseum/Vart-uppdrag/>,
2011-01-14

”Vision och mål”, <http://www.nationalmuseum.se/sv/Om-Nationalmuseum/Vision-och-mal/>,
2011-01-19

Sveriges television:

”Hur har familjen Bernadotte presenterats genom konsthistorien” Gomorron Sverige, *svt.se*,
http://svtplay.se/v/2041691/om_utstallningen_bernadotter_i_svart_och_vitt, 2011-01-07

Wikipedia:

[osign], ”Drottning Desideria”, *wikipedia.se*,
http://sv.wikipedia.org/wiki/Desideria_av_Sverige, 2011-01-19

Stockholm New:

Claes & Christina Britton, ”No. 12 Royal”, *stockholmnew.com*,
<http://www.stockholmnew.com/>, 2011-01-05

Fotografiska museet:

Michelle Marie Roy och Steffi Schulze, ”Fashion!”, *fotografiska.eu*,
<http://fotografiska.eu/Museet/Tidigare-utstallningar/Fashion!-modefotografi-genom-tiderna>,
2011-01-20

Nationalencyklopedin:

[osign], ”Basil Bernstein”, *ne.se*, <http://www.ne.se/basil-bernstein>, 2011-03-03